

Trường học với việc phối hợp với các lực lượng tham gia công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá

Ngô Văn Nam

Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy

Received: 2/12/2024; Accepted: 9/12/2024; Published: 12/12/2024

Abstract: Due to the harshness of the weather as well as the excessive impact of humans on nature, incidents and accidents of landslides and rockslides are increasing in frequency, scale and extent, causing serious problems. heavy damage to people and property. The essential thing in rescue work when incidents or landslides occur is to quickly find and remove victims from landslides and rockslides. From the reality of rescue work, it shows the important role of coordination between forces, including schools. The article points out the impact, analyzes the current situation and proposes measures to improve the effectiveness of coordination between schools and other forces in rescuing victims when incidents or landslides occur. landslides, rocks.

Keywords: School; combination; rescue people in distress; problem; landslides.

1. Đặt vấn đề

Việt Nam là đất nước chịu nhiều ảnh hưởng nặng nề do mưa bão, lượng mưa trung bình hàng năm cao, địa hình chủ yếu là vùng núi, hoạt động kiến tạo gây ra các đứt gãy có quy luật theo hướng Tây Bắc - Đông Nam. Bên cạnh đó, sự tác động của biến đổi khí hậu, thời tiết, thiên tai bất thường dẫn đến sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá xảy ra gây thiệt hại nặng nề về người và tài sản. Con người tác động vào thiên nhiên quá nhiều cũng là nguyên nhân dẫn đến sạt lở đồi núi hay ngập lụt cục bộ. Mặc dù đã được các cấp chính quyền quan tâm, đã có nhiều biện pháp nhằm hạn chế sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá, nhưng do sự khắc nghiệt của thời tiết cũng như sự chủ quan của người dân nên các sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá vẫn đã xảy ra và gây thiệt hại nặng nề về con người và tài sản. Từ thực tế công tác cứu nạn, cứu hộ (CNCH) tai nạn sạt lở đất, đá cho thấy, cần có sự phối hợp giữa nhiều lực lượng trong công tác này, trong đó có vai trò của trường học. Bài viết này đề xuất vai trò của trường học trong việc phối hợp với các lực lượng khi thực hiện công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tầm quan trọng của công tác phối hợp giữa các lực lượng tham gia trong việc nâng cao hiệu quả công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá

Phối hợp hoạt động tìm kiếm cứu nạn là sự thống nhất trong công tác chỉ đạo, chỉ huy, hành động; duy

động sức mạnh tổng hợp của các nguồn lực để đảm bảo thực hiện có hiệu quả công tác tìm kiếm cứu nạn. Xuất phát từ đặc điểm công tác CNCH và thực tế công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố sạt lở đất, đá, ngay từ khi nhận được tin báo có sự cố, tai nạn đến việc khắc phục, xử lý, triển khai lực lượng phương tiện và tổ chức hoạt động cứu người bị nạn tại địa điểm nơi xảy ra sự cố, tai nạn phải được khẩn trương tiến hành và phải cẩn trọng, việc khắc phục, xử lý sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá là hoạt động liên quan đến nhiều cấp, nhiều lực lượng nên việc phối hợp giữa các lực lượng tham gia là rất cần thiết, bảo đảm cho công tác cứu người bị nạn đạt hiệu quả cao nhất.

Khi triển khai công tác cứu người bị nạn đối với sự cố, tai nạn sạt lở đất đá, cần thực hiện tốt sự phối hợp, hiệp đồng chặt chẽ giữa các lực lượng tham gia. Thực tế, trong nhiều vụ sự cố, tai nạn sự cố sạt lở đất đá, khi thực hiện tốt công tác phối hợp giúp cho việc triển khai các nhiệm vụ tại hiện trường diễn ra nhanh, phát huy tối đa sức mạnh tổng hợp các các lực lượng tham gia thực hiện nhiệm vụ, dẫn đến hiệu quả công tác cứu người bị nạn đạt hiệu quả cao và ngược lại.

2.2. Thực trạng phối hợp giữa trường học với các lực lượng khác trong việc triển khai công tác CNCH sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá

Công tác CNCH nói chung và công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá nói riêng là trách nhiệm của các ngành, các cấp, các tổ chức và cá nhân. Do đó, cần có sự vào cuộc và chỉ đạo kịp thời

từ UBND các cấp, các Sở, Ban, Ngành. Tuy nhiên, thực tế cho thấy khi xảy ra các sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá, tinh thần, trách nhiệm của những người đứng đầu các cơ quan, trong đó có trường học của từng địa phương chưa thực sự được nêu cao. Một bộ phận còn chưa quan tâm, coi trọng công tác này, chưa thực hiện hết trách nhiệm của mình như đã được quy định trong văn bản quy phạm pháp luật. Cụ thể như sau:

- Trong thực hiện theo chức năng, nhiệm vụ về công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá, Nghị định số 30/2017/NĐ-CP ngày 21/3/2017 quy định tổ chức, hoạt động ứng phó sự cố, thiên tai và tìm kiếm cứu nạn, điều 5 quy định Hệ thống tổ chức ứng phó sự cố, thiên tai và tìm kiếm cứu nạn. Theo đó, Bộ GD & ĐT tạo không thuộc phạm vi các đơn vị chuyên trách, nhưng ở cấp địa phương thì có thể phối hợp tham gia Ban Chỉ huy Phòng, chống thiên tai và Tìm kiếm Cứu nạn các cấp (cấp tỉnh, TP trực thuộc trung ương; cấp huyện, quận trực thuộc tỉnh, TP; cấp xã, phường, thị trấn trực thuộc huyện, quận). Tuy thế, chức năng này chưa được chú ý đúng mức. Trường học địa phương đã được huy động vào việc phối hợp tham gia ban chỉ huy tìm kiếm cứu người bị nạn trong tai nạn sạt lở đất, đá nhưng hiệu quả của việc tham gia phối hợp đó chưa thực sự thể hiện tính hiệu quả.

- Khi triển khai công tác cứu người bị nạn tại hiện trường sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá, việc điều động, huy động lực lượng, phương tiện đến hiện trường là rất nhiều. Trường học, với đội ngũ GV và HS (ở độ tuổi THPT) đã được huy động. Tuy nhiên, do chưa có sự diễn tập theo kế hoạch, phương án nên khi triển khai thực hiện thực tế còn gặp rất nhiều khó khăn trong thống nhất chỉ huy, chỉ đạo và việc bố trí nhân sự còn chông chéo. Nhân sự trường học tham gia cứu người bị nạn còn chưa nắm rõ được vị trí, khu vực chiến đấu của mình.

- Việc thực hiện nhiệm vụ cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất đá là trách nhiệm của nhiều cơ quan, đơn vị cả ở cấp trung ương và địa phương. Tuy nhiên, thực tế hiện nay, các địa phương chưa xây dựng quy chế phối hợp cụ thể được với các đơn vị này nên sự phối hợp giữa trường học với các đơn vị chưa được chặt chẽ, công tác phòng ngừa và khắc phục hậu quả sau sự cố còn nhiều bất cập.

- Đặc biệt, trường học, với tính chất nhân sự đông và đặc trưng công tác giảng dạy các phân môn giáo dục địa phương, hoạt động trải nghiệm là điều kiện thuận lợi để truyền thông tổng kết công tác CNCH

khi xảy ra sự cố sạt lở đất đá, tuyên truyền, phổ biến về tính chất và mức độ nghiêm trọng của tai nạn sạt lở đất, đá, cách phòng tránh và CNCH, xây dựng hình ảnh và niềm tin của HS về những người hùng trong công tác này. Đây là việc làm có ý nghĩa khá quan trọng trong tình hình hiện nay nhưng chưa thực sự được các trường học quan tâm.

2.3. Trường học với việc nâng cao hiệu quả công tác phối hợp với các lực lượng tham gia công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá

Trên thực tế, khi thực hiện nhiệm vụ cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất đá, các trường học địa phương đã có sự phối hợp với các lực lượng cứu nạn cứu hộ của các Bộ, ngành khác nhưng còn nhiều hạn chế và tồn tại. Do đó, việc xây dựng quy chế phối hợp trong công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất có ý nghĩa rất lớn trong việc làm sáng rõ nhiệm vụ, trách nhiệm của trường học cũng như sự phối hợp điều hành chỉ huy các lực lượng đạt hiệu quả cao nhất tránh chông chéo, lúng túng, không thấy rõ được trách nhiệm khi thực hiện nhiệm vụ.

Khi tiến hành xây dựng quy chế phối hợp phải đảm bảo các yêu cầu về: Quy định chung; Cơ chế thông tin; Cơ quan chỉ đạo, chỉ huy điều hành và cơ chế phối hợp; Chế độ trực ban, thông tin báo cáo; Trách nhiệm của các đơn vị trong tổ chức công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá.

- Đảm bảo về quy định chung của quy chế:

+ Quy chế phải có các điều, quy định về phạm vi điều chỉnh và đối tượng áp dụng; Quy định về nguyên tắc trong cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá; Quy định về phạm vi hoạt động của các lực lượng tham gia cứu người bị nạn theo quy định tại Nghị định số 83/2017/NĐ-CP và Nghị định số 30/2017/NĐ-CP.

- Đảm bảo cơ chế thông tin; cơ quan chỉ đạo, chỉ huy điều hành và cơ chế phối hợp trong tổ chức công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt, lở đất đá:

+ Quy định về cơ chế thông tin cần đảm bảo.

+ Quy định về Cơ quan chỉ đạo, chỉ huy điều hành cứu hộ cứu nạn: Đối với cấp Bộ, Cục Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và CNCH trực thuộc Bộ Công an VN là cơ quan đầu ngành thống nhất, quản lý, chỉ đạo, hướng dẫn lực lượng Cảnh sát phòng cháy chữa cháy và CNCH Công an các tỉnh địa phương các biện pháp nghiệp vụ về công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt, lở đất đá. Đối với cấp tỉnh, Phòng

Cảnh sát phòng cháy chữa cháy và CNCH Công an các tỉnh là cơ quan thường trực xử lý sự cố, tai nạn sạt, lở đất đá; các đơn vị phối hợp: Các đơn vị trong Công an tỉnh, Bộ Chỉ huy quân sự tỉnh, Sở Xây dựng, Sở Tài nguyên và môi trường, Sở Y tế, Sở Lao động TB & XH, Công ty điện lực, Sở Giao thông vận tải, Hội chữ thập đỏ, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Sở Nông nghiệp và PTNN. Cấp huyện: tham mưu cho Giám đốc Công an tỉnh đề xuất với UBND tỉnh chỉ đạo UBND và Công an cấp huyện chỉ đạo trường học và các cơ quan, ban ngành trong huyện thực hiện công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt, lở đất đá. Cấp xã: Chủ tịch UBND cấp xã chỉ đạo, huy động trường học và các lực lượng tiến hành cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt, lở đất đá trên địa bàn.

+ Phương tiện huy động: Tùy theo tình hình thực tế sự cố, tai nạn sạt, lở đất đá xảy ra để trang bị và huy động phương tiện CNCH phù hợp.

+ Quy định về cơ chế phối hợp: Khi sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá phải báo ngay cho lực lượng Cảnh sát phòng cháy chữa cháy và CNCH qua số điện thoại 114 để kịp thời chi viện. Nêu rõ cơ chế phối hợp được quy định tại Điều 11, Nghị định số 83/NĐ-CP.

- Đảm bảo chế độ trực ban, thông tin báo cáo:

+ Trường học có thể tham gia lực lượng dân phòng, lực lượng phòng cháy chữa cháy cơ sở tổ chức thường trực 24/24 để tiếp nhận, xử lý thông tin và yêu cầu CNCH sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá.

+ Quy định về chế độ thường trực của trường học đảm bảo tiếp nhận, xử lý thông tin sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá theo chức năng.

+ Quy định về chế độ thông tin báo cáo về hoạt động cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá.

- Trách nhiệm của các sở, ngành, UBND các cấp trong tổ chức cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá: Quy định rõ trách nhiệm trường học trong công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá.

+ Đối với UBND các tỉnh địa phương: Chủ động ban hành Quy chế quy định về phạm vi, nguyên tắc, trách nhiệm, nhiệm vụ, cơ chế thông tin; cơ quan chỉ huy, điều hành; cơ chế phối hợp của trường học và các lực lượng trong tổ chức công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá trên địa bàn. Đồng thời, chỉ đạo các ban, ngành xây dựng và tổ chức thực tập phương án cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá huy động nhiều lực lượng

tham gia nhằm chủ động ứng phó với mọi tình huống sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá có thể xảy ra trên địa bàn. Trong phương án cần phải phát huy tối đa nguồn lực của các trường học trên địa bàn: Lực lượng, phương tiện, CSVC, hậu cần)... có thể huy động và đảm bảo phù hợp với tình hình thực tế của địa phương.

+ Đối với các trường học trên địa bàn: Bảo đảm sẵn sàng về lực lượng và phương tiện, tổ chức thường trực 24/24 giờ để tiếp nhận, xử lý thông tin các sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá để thực hiện phối hợp tổ chức hoạt động cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá theo chức năng, nhiệm vụ được quy định tại Nghị định số 83/2017/NĐ-CP và Nghị định số 30/2017/NĐ-CP.

+ Chú ý quy định về nguồn tài chính, chế độ chính sách cho cán bộ GV và HS tham gia công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá. Có thể từ hai nguồn như sau: 1/Ngân sách nhà nước. 2/Từ nguồn xã hội hóa: Đóng góp tự nguyện của các tổ chức, cá nhân trên địa bàn tỉnh cho hoạt động CNCH.

3. Kết luận

Bài viết đã đánh giá sự ảnh hưởng của công tác phối hợp giữa các lực lượng đến hiệu quả công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá. Từ đó, bài viết đã đánh giá và phân tích thực trạng công tác phối hợp tổ chức hoạt động cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá tại hiện trường của trường học với các lực lượng khác. Trước tình hình phát triển kinh tế xã hội, yêu cầu của tình hình biến đổi khí hậu khó lường như hiện nay và những yêu cầu đặt ra cho công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá, bài viết đã đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả phối hợp giữa trường học với các lực lượng trong công tác cứu người bị nạn khi xảy ra sự cố, tai nạn sạt lở đất, đá trong thời gian tới.

Tài liệu tham khảo

1. Chính phủ (2017), *Nghị định số 30/2017/NĐ-CP ngày 21/3/2017 quy định tổ chức, hoạt động ứng phó sự cố, thiên tai và tìm kiếm cứu nạn*. Hà Nội

2. Chính phủ (2017), *Nghị định số 83/2017/NĐ-CP ngày 18/7/2017 Nghị định quy định về công tác cứu nạn, cứu hộ của lực lượng phòng cháy và chữa cháy*. Hà Nội

3. Nguyễn Văn Cần, Diệp Xuân Hải (2020), *Giáo trình "Cứu nạn, cứu hộ trong điều kiện đặc biệt"*, Trường Đại học PCCC. Hà Nội

4. Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam (2013), *Luật phòng chống thiên tai*. Hà Nội